

Rudolf Nilsen

På gjensyn

Dikte

bokselskap.no/OsloMet
i samarbeid med Nasjonalbiblioteket
Oslo 2022

bokselskap.no/OsloMet/Nasjonalbiblioteket, Oslo 2022

Rudolf Nilsen: *På gjensyn*

Teksten følger 1. utgave, 1926 (Ny Tid/Oslo) og er basert på skannet og ocr-lest fil fra Nasjonalbiblioteket/nb.no.

Korrekturlest og tilrettelagt av OsloMet-studentene Alexander Wickstrøm Breivik, Mali Sandbæk og Malka Sivic, våren 2022.

Teksten er lastet ned fra bokselskap.no

[Jeg elsker dig, min gate]

[7] Jeg elsker dig, min gate
med støv og sten og sand –
en dal igjennem byen
det store ørkenland.
Her har jeg alt å lenges til,
og lenges – det er alt jeg vil.

Et hjemlig sted på jorden
er ganske godt å ha,
så kan man si: På gjensyn,
når man drar derifra.
Og er det blott en gatesprekk:
man lenges dit når man er vekk.

NR. 13

Nr. 13

[11] De spør hvor Nr. 13 er – vår kjære gamle gård?
Den ligger inni gaten her, hvor nummer «13» står,
og De kan se hvor svær den er, så langt kvartalet når.

Den største gård i gaten, men det finnes mange fler
i andre gater her i byen, hvis De bare går og ser –
skjønt ingen er så mørk og svart som Nr. 13 mer.

Det finnes mange fler i andre byer her på jord,
det er milevis av gater – der hvor fattigfolket bor –
ja De finner Nr. 13 helst i byers øst og nord.

Det sies tallet 13 er et ondt, uheldig tall,
og gamle Dal i fjerde sier helsen er så skral
og høire lungen halv fordi han bor i slikt et tall.

[12] Han har en gammel vinterfrakk, på den han går tilkøis
og ligger der og bander denne råtne murstensrøis.
Men det er bare gammelsnakk, det rene skjære tøis!

For da han kom på gamlehjem på landet her ivår,
så blev han syk av lengsel til sin egen muregård,
og han rømte fra sitt fengsel, skjønt han snart er åtti år!

Naturligvis går nogen hen og dør en gang iblandt,
fordi vi mangler mat og sol og luft på denne kant –
men det hender jo i andre gårder også, ikke sant?

Nr. 13 er vår egen gård, så gammel og så kjær.
Og så skjønn den er om kvelden, når den stiger lys og svær
frem av mørket med de mange lange vindusraders skjær.

Og da lever denne gården. Den blir festlig som et slott
når der tendes lys i kjøkken og i kammers og i kott!
For vi ånder op i glede når vår arbeidsdag er gått.

[13] Og er det fredags kvelden, kommer Kalsen kanskje full.

Da har han mor't sig kongelig for hele ukens gull –
for han tjener gode penger på å sjaue koks og kull.

Ja, for Kalsen har en ungeflokk, og verden er så trist,
og satan skulde hente den som kom til verden sist:
så tynn og bleik og liten, rent et pust i sivet – pist!

Skjønt verden den var ganske bra dengang man var tilsjøss
og hadde sig en pikelill i hver en havn – å jøss,
da levet ikke Kalsen av å sjaue møkk og bøss!

Og Kalsen tar sin følgesvenn, den sprukne violin,
og spiller op a sailors song om piker og om vin
og hører ikke ungehvin og hyl og kjerringgrin!

Han glemmer jomfru Olsen i etasjen over sig
som alltid holder hus når nogen andre er på snei.
Hun står i avholdslosjen og er surøiet og lei.

[14] Han husker bare alt han så «for hundred years ago»,
det store hav som blånet mot den store himmel blå,
hver gyllen dag, hver månenatt – før alle døgn blev grå.

Når Kalsen slik har spilt en stund og grått en liten skvett,
så tvinges ofte selve jomfru Olsen til retrett,
for det hender jo hun selv ser livet sån i blått og violett!

Men gården ellers bryr sig ikke stort om Kalsens violin,
for så mange kan jo klunke litt gitar og mandolin
og ta en vals på trekkspill ved et glass arbeidervin!

Der sisler stekepander fylt med flesk og småmakrell,
og veggene gir gjenlyd av de sultne ungers sprell –
ja gården vår har sangbunn slik en herlig fredags kveld!

Og langt på natten lyder Nr. 13's egen sang.
Den er så høi og munter, men den har en underklang
av redsel for den morgendag som ligger alt på sprang.

[15] Så slukkes vindusradene, og søvnen fanger inn
de barske sinn, de bitre sinn, de trette og de lette sinn.
Og gjennom gatemørket suser nattens tunge vind.

Men det hviskes jo i porten! Og det knaker i en trapp.
Nå, så er det smukke Olga som skal tjene sig en lapp.
Fabrikkens ukelønning er vel oftest nokså knapp.

— — — — —

Men ennu våker nogen. Det er ganske unge menn,
som bøiet over bøker leter drømmen frem igjen,
slik den engang strålte om en vismanns gyllne penn!

Denne drøm som natten avler og som dagen slår ihjel
om Atlantis, Utopia – om en bedre lodd og del
enn et liv, hvor andre eier selv ens hjerte og ens sjel.

Og det raser i de unges bitre hjerter: Våk og lær,
at du klart og nært og koldt igjennem drømmens gyllne skjær
ser veien til et land, hvor Nr. 13 ikke er!

Gategutt

[16] Jeg kom til verden i en murstensgård
og blev en gategutt.
Og ingen gategutt er født igår.
Han finner tidlig både skyteskår
og krutt.

Jeg har en sang, en liten enkel sang:
Jeg er en gategutt.
Og den har verget mig så mangen gang,
og ofte har den reist sig i sin klang
og skutt.

Den er min tross, den er min tro og drøm:
Jeg er en gategutt.
Og den er hatets sang, en elv i strøm,
og kjærlighetens vise, ung og øm,
til lutt.

[17] I krematoriet vil min hvite ild
tilslutt,
når hjertet flammer i det siste spill,
forkynne stolt for den som lytter til:
Jeg var en gategutt.

Flaggene

[18] Der vaier så mange slags faner rundt jord

for frihet og rett,

de mette, tilfredse og selvgode ord

som skinner av fett.

De vaier for rettens og frihetens ånd,

for Eidsvoll, Bastillen og Washington.

De heises på alle de høieste hus,

på storting og slott.

Så kan de bli sett selv av fattige lus,

og det er jo godt!

For ellers så vilde vi neppe ha sett

det spor til vår frihet og rett.

Stamtre

[19]

Det ska'ke alle herrer væra,
det ska au noen paasan bæra
– sier gamle mennesker.

Så langt bak i tiden jeg kjenner
min ætt – er det folk som har slitt.
De startet med to tomme hender
og strevet for sig og for sitt
en levetid uten å skofte.
Men alt de fikk hånd om til slutt
var træler i hånden – og ofte
en finger som var noget stutt.

En eldgammel sannhet forteller
at arbeidet adler en mann.
Så merkelig sjelden det gjelder
for træller av fødsel og stand!
[20] – De gikk på med krummede rygger
i håp om å slite sig fri
og stupte i graven som skygger
av det som de tenkte å bli.

Den første jeg kjender av ætten
fikk ryddet sig plass i en skog
og bygget en hytte på pletten
og berget sig brød med en plog.
Så avlet hin adelsmann unger –
men jorden var karrig og hård.
Og så kom der uker av hunger,
og ukene vokste til år.

Min oldefar, fløteren Ola,
var en av det sprekeste slags
som tumler og strir under sola.
Han sprang i en elv som en laks!

Men Ola blev revet i fossen
et år, da det meste var fløtt.
Det skjedde – men ingen vet åssen,
man sa han var utkjørt og trøtt.

[21] En annen bedrøvelig ridder
drog ut for å søke sin lykke.
– Bak skoger og snehvite vidder
bær Yukon et hemmelig smykke:
det røde og skinnende gull.
Han kjempet vel slik som han skulde,
men damen var lunefull,
og ridderen døde av kulde.

Og bestefar, fuglen i buret,
som drømte om skogen ved gry ...
Hans ansikt blev gråblekt og furet
av mørket og bråket i by.
Og glansen i øinenes blånen
tok støvet i verkstedet med,
og tidlig blev håret om månen
så gråhvitt som gatenes sne.

Og alle de andre av slekten
blev adlet på selvsamme vis.
De segnet i kne under vekten
av alle de byrder som gis,
[22] og så fikk de ridderslaget
og æren på gravens rand:
– Han var av det rette slaget,
en sliter, en pryd for sin stand!

Så var de vel vakre og stolte
og ranke i hjerte og sjel?
Jeg vet også nogen som solgte
sig selv til å kysse den hæl
som trådte dem grusomt i støvet.
Jeg vet også nogen, hvis hånd
har nølt og har rystet som løvet,
når herskeren la dem i bånd.

Og nogen, hvis hjerner var tåket
av bibelen, trælles bok,
sang salmer og takket for åket:

– Pris Herren som gav og som tok!
Tålmodige bar de sin byrde
og la den ved himmelens port.
Sagtmodige lot de sig myrde
og takket mens mordet blev gjort.

[23] Nuvel, jeg er gren av min stamme
og bærer den samme slags bark,
og margen er også den samme,
og veden er hullet av mark.
Men skulde jeg henge litt bedre,
litt mere i sol og i le –
så sier jeg takk, mine fedre.
Nu suser en sang i vårt tre!

Kjærlighet

[24] En hund kan være mager
og haleløs og fager
og gammel, mett av dager
og halt og blind og skral,
ja næsten ganske lam,
og tam og from som bispen...
Allikevel flyer tispenn
med hese hvin og gispenn
og logrer etter ham
på veien til Cheval.

Påske

[25] Kal Hansen er født til grubler.

Han sitter alene og drømmer,
mens alle de andre i gården
leker og slåss og jubler,
ja tumler for vårfrie tømmer!

Han hørte idag på skolen
at påsken er herlig på fjellet.
Der lufter man bystanken av sig –
steker sin kropp i solen
etsteds i det sydlige hellet!

Det hørtes jo ganske deilig,
det sang selv i lærerens stemme!
– Men når man skal gå med aviser
tidlig på morgenkvisten
så får man vel holde sig hjemme.

[26] Han sitter på søplekassen
i kroken ved doet i gården.
Den står i det deilige hjørnet
inne i murstensmassen
hvor solen er tidligst om våren!

Middagssol

[27] Et vindu vendt mot sol i syd
sprang som en sølvblomst ut til pryd
for gårdens grå fasade.

Et annet vindu stod i knopp.
Et blink! – så sprang dets krone op
på gårdens grå fasade.

Og snart stod hver en rute tendt
med ildkalk op mot solen vendt
fra gårdens grå fasade.

Nedover gatedypet hang
en fabel av en blomstervang –
gårdens solfasade!

Midtsommerdag

[28] Hvor onde vi mennesker er!

Vi lever i støvete gater
og sleper hit inn noen trær
og pynter de grårøde flater.
Så sier vi: Somren er her!
Slik går vi og dikter og prater.

Nu fører vi somren i by
på kjerrer og vogner og biler!
Og byen blir likefrem ny
der ungpikene smiler.
Det minner om lier ved gry
når solblink i bladhenget iler!

De stod under himlen etsteds
og rakte sin ungdom mot solen
og trådte i blomster tilkness
[29] til fryd for den vesle fiolen,
som gjemte sig inne i gress
og tittet dem opunder kjolen!

Vi kan ikke danse i dugg
her inne på stenen i støvet.
Så herjet vi skogen med hugg
og smykket vår gate med løvet,
at hjertet kan danse i smugg.
Men bjerkene smiler bedrøvet.

Vi synger til bjerkenes pris,
så lenge de står her og minner
om lier i susende bris
langt borte hvor soldagen rinner.
– Så lar vi dem visne til ris,
visne som bortførte kvinner.

Beleiring

[30] I gater er det godt å bo
ved høst og vår.
Og vinteren er også god
i murstensgård.
Men brenner stenen under sko
er byen hård!

Nu blåser solens flammemunn
sin ild i by.
Og får vi fred en liten stund
i nattens ly,
så gløder byens ørkenbunn
til neste gry.

[31] Beleiret av den store sol
vi sleper oss
med møie om i våre bol.
Ti kan vi slåss?
Avmektig er vår metropol,
den stenkoloss!

Snart er vi ganske ringet inn
fra øst til vest.
Da kommer tung og lummer vind
med støvets pest...
– Men har du drømme i ditt sinn,
så kast din lest!

Ja er der andre egne til
med skog og hav
og sus i løv og bølgespill –
så ta din stav
og flykt fra støv og ørkenild
og gatens grav!

En passant

[32] Den lille gulltann i det hvite smil –
jeg så den gi et blink i solens lue.
Det var som om der sprang en gyllen pil
fra hennes lebers fine bue!

Det var som om der sprang en gyllen pil,
som sang imot mitt hjertes vegg her inne –
så hele hjertet tonet av et smil
fra en tilfeldig gatens kvinne!

Verset

[33] For en sang kan en penn bli et spyd,
så den segner og dør uten lyd.

Den kan følge din sjel gjennom år,
likegyldig for sår som du får.

Den kan nynne ditt hjerte til ro
eller reise en storm i ditt blod!

Men når pennen vil fange den inn,
kan den langsomt forblø i ditt sinn.

— — —

[34] Å lykke, når verset blir til!

Det stiger av damp
som soler i susende ild.

Avsindige kamp!

I rummene synger og ler
en seirende storm.

Å lykke! Det skjer, det skjer!

Din sang har fått form.

— — —

Hør settemaskinenes sang,
matrisenes rislende klang
og pressens tungt susende gang!

Nu trykkes bokstav ved bokstav.

Ditt vers er på vei til sin grav:
et hjerte hos høi eller lav.

Og har det en sjel vil det fly
av graven, av hjertet på ny!
Opstandelsens morgen vil gry.

For lenge siden

[35] Det var på dypet av vår store by
en vårlig natt for lenge, lenge siden.
Vi pleide drive om fra kveld til gry
min ungdoms ven og jeg i denne tiden.
For natten var så fylt av grusom vår
at ingen hadde hjerte til å sove,
og sinnet var så ømt av unge sår –
så mange løfter som man skulde love.
Den natten bygget vi et drømmeslott
med hvite saler, blanke marmorflater –
det skulde ligge høit og sees godt
i sol og luft med åpne, lyse gater!

Da var vi kommet til en grå kaserne,
og våre slott var blitt så blå og fjerne.
[36] Her var vårt hjem: den mørke murstensmassen
som steg omkring oss i vårt gatedyp –
et slott for dem som er på fattigkassen,
et slott for lysredd og for solblindt kryp.
Og jeg kan ennu føle kuldegysset
som gikk i oss, da vi blev stanset der.
Vi svor å sprengte oss en vei mot lyset:
en plass i sol for alle dem som lever her!

— — —

Hr. souschef! Det er meget lenge siden.
Og da jeg talte med Dem nu idag
så hadde De nok ganske glemt den tiden
vi drømte om å kjempe store slag.
De børstet skjødesløst med lyse hansker
et støvgrann vekk fra Deres buksefall
og talte lenge om de satans dansker,
som trodde Norge var en oksestall!
De hadde vært på en forretningsreise
og konverserte litt Berlin og litt Paris
og mente francen sikkert vilde deise

adskillig lenger ned enn hvad der sis.

De skjeldte videre på forbudstvangen,

som skapte mordere av alle mann.

Man burde gripe radikalt til tangen

og trekke roten på den syke tann.

[37] Så kom De inn på bøker som De likte

og gratulerte mig begeistret glad

fordi nu nylig var en del av mine dikte

blitt omtalt i et aktet høreblad ...

Jeg skulde hilst Dem fra vår gård derhjemme

og gaten vår og dem som lever der,

men noget hendte plutselig min stemme,

så den blev underlig og fjern og tver.

Jeg skulde hilst Dem fra de unge drømme

som drog i kamp en vår for lenge siden.

De var vel altfor veke, altfor ømme,

og segnet vel for tidens bitre viden.

Den lange taushet

[38] Ikke fordi jeg har glemt dine smil
har jeg tiet så lenge.
Jeg fryktet min sang skulde gå som en fil
over skjelvende strenger
og skjære de hulkende toner itu
som ingen har hørt uten du.

Ikke fordi jeg har glemt dine smil ...
De begynte så stille,
som kom de fra himle bak blånende mil
for å se hvad du vilde.
Og møtte de ikke din sjel på sin vei
som bad dem å flyve mot mig?

[39] Nei ikke fordi jeg har glemt dine smil,
til det siste, det triste,
som vidnet om alt hvorom jeg var i tvil
og om alt hvad jeg visste.
– Men bare fordi jeg var redd for å gi
min lykke en hård melodi.

Møte

[40] Best husker jeg dig alltid som du kom
til gatehjørnet, hvor vi møttes ofte.
Jeg syntes somren førte dig og solens flom
lå som en kjærlig arm omkring din hoft!

Det var som gaten åpnet sig for dig
og ham, din følgesvenn, den unge sommer.
De spinkle bjerker stod på tærne langs din vei
og strakte sig og vokste nogen tommer!

Og gatens vindusrader lånte ild
fra naboskapet: solen i ditt følge.
Og rute efter rute blusset heftig til,
skjøt blink på blink som kammen av en bølge!

[41] Og vinden duftet ikke røk og sot,
men bar en duft så sommerlig og svimmel,
som om du gikk og trådte blomster under fot
etsteds på jorden under åpen himmel!

Det larmet ikke stygt fra trikk og bil –
det klang i klokker, tonet i basuner!
Det var som hele gaten så ditt lyse smil
og vilde føie alle dine luner.

Somren

[42] Ja somren, ja! Vår korte, store sommer –
da hver ny dag var lik et aeroplan
som løftet oss og bar oss frem på flommer
fra nogen fjern og veldig lysorkan!

Slik stod vi ut imot vår lyse lykke
ombord i dagens blanke flyvebåt
og møtte aldri stormer, aldri tykke,
nei ingen sorger, ingen bitter gråt.

For svarte jorden lå så dypt der nede
at byen vår var bare som en prikk!
Og der gikk mennesker i sorg og lede
med dulgte smil i sine mørke blikk?

[43] Vi så dem ikke! Vi var altfor goe
for denne verden i vår kjærlighet.
Vi jublet bare at vi visste noe –
– men stakkars alle dem som ikke vet!

Ja stakkars alle dem som ikke reiser
ombord i sommerdagens aeroplan
mot lykkens tinner der de hvite kneiser
av kjærlighetens gyllne ocean!

Hverdag

[44] Men ikke kan man leve støtt
av kjærlyghet og luft.
Og intet kan det tjene til
å rase mot fornuft.
Vi måtte lyde slitets lov,
hvis røst er kold og grov.

En dag var somrens glede slutt,
de frie dager endt.
Vi kunde drømme, ganske visst,
om det som hadde hendt –
men verkstedsbråk, maskiners larm
gjør drømmen blek og arm.

[45] En dag var somrens glede slutt.
En dag var somren slutt.
Du drømte vel en gang iblandt
om somren og din gutt.
Men remmers virr og aksers hvin
er ingen fiolin.

Rivalen

[46] Sirenene hylte omsider
at klokken igjen var blitt fem.
Og folk strømmet ut av fabrikken.
Du var blandt de første av dem!

Du rakte mig glad dine hender
og smilte: her har du mig alt!
Men under dit smil lå en tretthet,
hvis skygge om øinene falt.

Jeg tok dine hender i mine
og følte hvor såre de var.
Du kom fra maskinen, hvis merker
av rasende kjærtegn du bar.

Ved porten

[47] Vi stod ved porten til vår gamle gård
hvis grå fasade blinket søvnig-gretten
med ruter tendt av en og annen løkt,
som flakket med sitt lys forskremt og skvetten
i vindens høstlig lunefulle kast.
Man var forlengst i seng i Nr. 13.
for alle arbeidsfolk må tidlig op
og stille til sitt slit presis på pletten.
Fra byens centrum steg et sus av liv,
det gurglet i et bilhorn undertiden ...
– Det hadde vært vår første onde kveld
men der kom mange, mange slike siden.

Du hadde klaget over de brutale
og hensynsløse vilkår vi har fått,
vi fattigdommens kårne som må bale
med næringsssorger hele livet ut!

[48] Jeg svarte med et forsøk på en tale –
det vilde nok bli bedre, kanskje snart,
når bare vi holdt ut for idealet!

Du smilte bittert: Ja, om hundre år!
Men jeg er ung og vet at jeg er pen,
og blodet mitt går som en elv ved vår –
og: vi vil danse! skriker mine ben.
Og i mitt hjerte sitter der en flokk
av unge fugler som vil ut og fly.
Jeg elsker dig, men hvem kan elske nok
i evig trældom i så svart en by?

Mot vest

[49] Der går så mange gater
fra gaten vår her øst.
Og der er mangt som lokker
med gledens lyse røst.

Der går så mange gater –
og mange går mot vest,
hvor der er hvite huser
og sol og lek og fest.

Jeg stod en dag tilbake
og så dig gå mot vest.
Og her var gaten trist og grå –
så det var kanskje best.

MORGENLAND

Underveis

[53] Nei, intet i verden som dette:

å ligge rett ut i en sovekupé
på vei over bakke og slette,
i dal og på fjell – skjønt hvad vet du om det?
Å ligge og høre på hjulenes sangkor
og skinnenenes jublende jern,
hvis sang er den samme ved Moss og ved Magnor
som ute ved Brüssel og Bern!

Og reise mot fremmede steder,
hvis navn er som løfter om alt der er skjønt –
en spådom om ukjente gleder,
et blikk i en fremtid av solblått og grønt!
Maskinen som raser og ryster og peser
er gud over tusener mil,
hans bydende røst er ventiler som hveser
og stempler som slår uten hvil!

[54] Og ikke få sove en time,
fordi man har skjelvende feber av fryd
og hele ens hjerte må kime
i takt med merkverdige toner og lyd!
Det drønner i tunneller, stønner i broer,
og alt blir et eneste kor,
som synger at du er den rike beboer
av hele den deilige jord!

Ja, ligge og føle sig hjemme
på veien til Moskva, Paris eller Prag,
og vite at toget er fremme
når solen fra øst møter op med en dag!
Å, lykke i livet: en morgen å suse
i solglimen inn i en våknende by,
hvor gatene nettop begynner å bruse –
å løfte sin sang mot det blendende gry!

Sykelstimen

(Snapshot fra Kjøbenhavn).

[55] Et sus av sykler på Raadhusplass!
Trafikk-konstablen – den Urias –
går rundt og rundt som en snurrebass!

For klokken nærmer sig stygt mot ni,
og alle piker må henge i
så sjefen ikke får no å si!

Kontorer venter så alvorfullt
med bøker, skrivemaskin og pult –
de tusen templer for mammonkult.

Og alle mammons prestinner skal
gi møte hver i sin tempelhall
og telle penger og skrive tall.

[56] Ja gid, de har det så travelt, så!
Men skjønt det gjelder å trå og trå,
så er det mangt som må passes på.

For vinden tar ofte skjørtet med
og viser frem – ikke kun et kne,
men mer enn mannfolk bør få å se!

Og er enn brystene bare kart,
så vipper de i den hårde fart –
og likevel må det kjøres hardt!

Ja, alle syklende blomster små
har mangt og meget å tenke på.
Og snart vil rådhusets klokker slå!

Det smiler atter en morgenstund
med store tenner av gull i munn:
pesetas, dollar og franc og pund!

St. Pauli – Hamburg

[57] I fest og rus lå Reperbahn
med grå og syke trær
i gassblått buelampelys:
den brede vei er her.

Den strekker sig fra Hamburgs havn
og inn i byens grav.
Her kan man synke dypt og godt
som på de store hav.

Avsindig stimer gatens barn
som jaget av en ve
mot gledens åpne, hvite favn:
kafé og varieté.

[58] Der danser nordens sorte last
med sydens røde synd
til saxofoners hæse brøl
og banjostrengers nynn.

Og det er deilig å forgå
for mennesker og dyr!
Og dette er vår siste natt,
og ingen morgen gryr.

Men oppe i den mørke luft
imellem tårn og spir
der lister storby-satan om
og ser på med et flir.

Morgen mot Russlands grense

[59] Jeg kommer fra dagen igår,
fra vesten, fra fortidens land.
Langt fremme en solstripe går
mot syd. Det er morgenens rand.

I jubel flyr toget avsted.
Se grensen! En linje av ild.
Bak den er det gamle brendt ned.
Bak den er det nye blitt til.

Jeg føler forventningens sang
i hjertets urolige slag.
Så skulde jeg også engang
få møte den nye dag!

Moskva

[60] Godmorgen Moskva, gamle ven,
med sol i gyllne kuppel-løker!
Jeg kjenner dig så godt igjen
fra mine drømmes reisebøker.
Slik har jeg alltid visst du var:
så ny og dog med duft av ahner –
med gammel glans av gud og tsar
og nytendt ild i flagg og faner!

Men slikt et rykte du har fått –
du slette tid hvor verden hveser!
Du er et kjempestort skafott.
Du vil forgifte oss med teser.
Du er den hele verdens skrekk
og viser ikke tegn til skrupler.
Du ligger stadig like frekk
og skinner med de gamle kupler!

[61] Du knitrer litt med dine flagg,
og straks er verden redselsslagen:
– Nu reiser russebjørnen ragg,
Vårherre, hit med dommedagen!
Han truer jo den milde fred
som hviler over aftenlande,
sår tistler i den gode sed
som spirer efter krigens brande!

La verden vrøvle dagen lang
og natten med til verdens ende.
Men takk – at også jeg engang
fikk se din røde fane brende!
Godmorgen, mine drømmes by,
du hører vel mitt hjertes glede?
Ja, kupler smiler under sky –
et gyllent smil til mig her nede!

Kampen mot City

I anledning av generalstreiken i England.

[62] Hallo kamerater! Vår stemme er svak,
og sjøen som skiller går høi.
Men kan dere høre for brenningens brak
den fjerne og brusende støy?
Det er vi, kamerater, som roper til dere:
– Hold ut, dere kjemper for flere!

Britannia har hersket så lenge på hav –
og dere grov skibenes kull.
Og fant dere døden i grubenes grav,
så fant bankierene gull.
Gi dem «bankholiday» alle sammen!
Gud Mammon bevare dem, amen!

[63] Mens prinsen av Wales drog om jord på sin yacht
og så på imperiets land,
lå hundrede døde og fløt i en sjakt
som måtte bli satt under vann ...
Mon prinsen vil fryse i angst ved sin sjels
forundrede gys: «Har de reist sig i Wales?»

«Det svarteste England har reist sig til kamp
og stanset hvert tog og hver bil?
Imperiet er truet av pøbel og ramp?»
Han ryster det av med et smil.
Men se på dem, prins, ja betrakt denne skaren:
det er Hans Majestet Proletaren!

Det svarteste England har reist sig til kamp
og himlen i Lancashire ler!
Nu skyes den ikke av røk og av damp,
og sotfiller sner ikke mer!
Saklatvala sår oprør blandt avgrunnens folk.
Men Baldwin har trukket sin dolk.

[64] Og Tommy i London har gått fra sin buss
og Geordie i Wales sine kull.
Der kan ikke lastes en tonn uten kluss
i Liverpool, Bristol og Hull!
Oceanene ligger snart stille og suser
i drømme om fortidens flytende huser!

Men stilheten høres av sort og av gul
som treller som pakkdyr og hest.
Med fart som de flyvende rickshawjul
går kuliens tanker mot vest!
På Ceylons plantasjer, i Kaplandets gruper
flyr ropet fra tusener struper.

I Moskva går hundrede tusen i tog
til møte ved Lenins grav.
Det flammer fra faner på alleslags sprog
en hilsen til dem over hav!
Og radiotårnet har hundrede jern
i ilden for Komintern.

[65] Hallo kamerater i trelldom og nød,
vi slutter en kjede om jord!
Vi kjemper for mer enn det daglige brød –
og her er vår hånd og vårt ord:
Hvert slag dere slår er et slag fra oss alle,
at City må vakle og falle!

Engelske socialister

Efter generalstreiken.

[66] Nu vask Eders hender! Ta på Eder jakken,
Mac Donald og Thomas og Henderson!
Nu ligger han rolig med kniven i nakken,
den tosk! La ham bare bli liggende sån.

Han regnet nok feil da han stolte på Eder,
Mac Donald og Thomas og Henderson!
Som nogen av Eder var oprørsleder –
I kongens ministre i holdning og ånd!

Tillykke med dåden. I frelste imperiet,
Mac Donald og Thomas og Henderson!
Og jobben var hård, I fortjener en ferie,
men først må I kysse hr. Baldwins hånd.

[67] Britannia er stolt av så prektige sønner,
Mac Donald og Thomas og Henderson!
I vet nok hvorledes de mektige lønner,
I venner av orden og – ordensbånd!

Rakosi

[68] En hær på marsj? Javel, vi er en hær –
men ofte synker våre faners brand.
Vi går og stirrer tomt på det som *er*
og aner ingenting bak synets rand.
Ja våre øine slukner mot det grå
i disse gater hvor vi har vår leir,
og ingen unge drømmer stormer på
som hungrer, så de hylar, efter seir!

Hvor ofte led vi ikke nederlag
og tapte endog bitterhetens tross!
Slik gikk vi trette mot det neste slag:
det er det samme hvad der skjer med oss.
Vi så en fører vifte med et flagg,
det hvite flagg, den feige bøn om fred,
vi hadde ikke røde jern, men slagg
i våre sinn – og slo ham ikke ned.

[69] I slike tider er det godt at en
kan bære nederlaget som en mann
og stå med hevet hode, rak og ren,
og trossig peke mot det drømte land:
en mann i lenker, men med hjernen fri
og gyllent hovmod i det brune blikk –
en mann som sier det han ønsker si
på tross av trussler, hugg og slag og stikk.

Revolusjonens røst

[70] Gi mig de rene og ranke, de faste og sterke menn,
de som har tålmod og vilje og aldri i livet går hen
og selger min store tanke, men kjemper til døden for den.

Gi mig de kolde og kloke, som kjenner min virkelighet.
Bedre enn mange som sier de tror, trenger jeg nogen som vet.
Intet er mere som skrift i sand enn løfter om kjærlighet.

Gi mig de bitre og steile, som ikke har frykt i sitt blikk.
Gi mig de gudløse stolte, som ikke har trang til mystikk,
men dristig vil skape en himmel her efter sin egen skikk.

[71] Gi mig de brendende hjerter, som aldri gir tapt for tvil,
som aldri kan kues av mismot og trues av sorger til hvil,
men møter hver seier, hvert nederlag med det samme usårlige smil.

Ja gi mig de beste blandt dere, og jeg skal gi dere alt.
Ingen kan vite før seiren er min hvor meget det virkelig gjaldt.
Kan hende det gjelder å redde vår jord. De beste blandt dere er kalt.

En vise om Kinabarna

[72] Før fanden får på sine sko
må barna stå op i Shanghai,
fordi deres fattige blod
skal mette den rovgriske hai
Europa, som lurert i mak og i ro
på bytte ved byens kai.

Før natten er endt må de stå
ved grytenes kokende vann
og rense kokonger, de små
langt borte i Himmelens land,
så engelske ladies kan gå
med kjoler som klær deres stand.

[73] Ja spinn oss nu silke, Lu Nang,
lille sørgmodige mø,
hvem aldri en moderlig sang
har vugget på søvnens sjø –
og henger du i til du segner en gang
skal aldri Europa dø!

Reiseminne

[74] Jeg husker en aften jeg gikk
med en pike i Moskva etsteds.
Hun skulde ha vist mig en trikk
til en eller annen kongress –
men ikke gikk jeg fra en munn
som hadde så godt for å le,
og øine med så brun en bunn!
Nei hadde jeg hjerte til det?

Hun gikk der og pludret og lo
om alt mellom himmel og jord,
i allfall såvidt jeg forstod
som ikke forstod et ord!
Og jeg skulde sagt noget smukt
for kanskje å høste en lønn.
Men sproget? En dør som var lukt
med slå – og der hjalp ingen bønn.

[75] Da var det en tone brøt løs
og fulgtes av andre i skred
som hopet sig op til en røs
av toner på toner et sted!
Hvad var det? En guds fiolin
i Moskva, den hedningeby?
Snart hulket den ydmyg og fin,
snart jublet den herlig og kry!

Den skalv gjennom husenes sjakt.
Det var vel en veldig musikk!
Hvad var det? – – En radiotrakt
høit oppe i gaten vi gikk ...
Og tonene samlet sig til
en eneste lengsel i hjertet,
en vill og en sugende ild –
å himmel, hvor salig den smertet!

Min pike blev stille og rar.
Så blev det et kyss i en port,
men hvordan det hendte det har
jeg glemt, for det gikk jo så fort.

[76] Velsignede radiotrakt,
hvis tungemål begge forstod!
Hvad hadde du ikke fått sagt
på et minutt eller to!

Og siden så gikk vi en tur.
Jeg husker vi stanset en stund
i mørket ved Kremles mur.
Hun hadde en flamme til munn.
– Men der kom jeg ut for en svært
uhyggelig situasjon:
hun måtte før midnatt ha lært
mig numret til sin telefon!

Et langt og forferdelig tall
med tskjetyrje, pjat og adjin.
Jeg tenkte: Hun vil vel jeg skal
fra nu bære tungen i bind!
Og dog fikk jeg lært det tilslutt.
Da lo hun som vilde hun si:
– Du er jo en flink liten gutt,
når bare du kommer på gli!

[77] På hjemveien nynnet jeg vist
en vise, hvis tekst var et tall.
Da satt det som spikret tilsisst.
Jo det var en underlig trall!
Og dog blev det ingenting av
å ringe den følgende kvell.
Slik sank det i glemselens hav ...
Men ikke forstår jeg mig selv.

Ti ofte det spør i mitt sinn:
– men kanskje du skulde ha ringt?
Og heller gått ut av ditt skinn
enn adlydt ditt bedre instinkt?
Hun var jo så munter og pen
på tross av at hjemme er best,
og selv om du ikke er en
som elsker i øst og i vest!

Blått og gyllent

[78] Så blå og myk, så rik på løfter
er natten over Moskva by –
som lå den blyg og skjulte noget,
sin deilighet, det gyllne gry,
i tunge, bløte silketopper
som først glir bort på fjerne stepper.

Og blått er Kreml når det sover:
hver kuppelblomst har lukket sig.
De våkner først imorgen tidlig,
når solen ser dem på sin vei.
Da vil de blomstre ut og lyne
den høie solen rett i synet!

[79] – Min pike, hør på dette dype:
Så blå som denne natten var! –
Og blått er blikket som jeg møter,
de unge øines tause svar.
Men det er gyllen glød å finne
langt innenfor den blåe hinne!

Arbeidersken

[80] Der stod en liten kvinne på et bord
i cigarettfabrikkens spisesal.
Hun talte – og jeg syntes hendes ord
var klædt som hun i flammefarvet sjal.

En liten kvinne, kanskje tyve år,
med hundre spørsmål i det brune blick –
en blomst i Russlands underbare vår
som suser gjennom verksted og fabrikk!

Hun bad oss ta en hilsen med os hjem
«til våre søstre ved maskin og bord,
og si dem at vi venter så på dem –
når vil de følge våre klare spor?»

[81] Og hennes tale blev et eventyr
om tusen netter – og tilslutt en dag
som stor og strålende av Russland gryr
og lyser over alle folkeslag!

Det var så ungt og vakkert det hun sa,
da hånden raketes mot oss til goddag.
En kamerat fra Rom fikk ropt hurra –
en tåre glinset på hans jakkeslag.

Med en pakke hjem

[82] Det sjal av en solgyllen silke
jeg her sender med
er kjøpt på Tverskaja en aften
det suste med sne.

De lilla kaukasiske tøfler
er kjøpt sammesteds
da folk gikk og stønnet og vadet
i sneen tilkness.

Det var slik en galskap og glede
å fylle sitt blikk
med silke og tøfler fra Tiflis
i solens butikk.

[83] Han jukset mig sikkert, den høker!
Han så nok min fryd.
Men kunde jeg herde mitt hjerte
mot sangen fra syd?

Den aften forsmådde jeg vodka –
og da var jeg gal!
Jeg satt i hotellet og drømte
ved tøfler og sjal.

Jeg drømte om tørstige gater
med solhetet sand:
... En kvinne skrår torvet. Hun ligner
en fakkell i brand.

Så tripper hun opover trappen
til torvets moské ...
– Men ute stod natten og pisket
min rute med sne.

Soldag

[84] Idag er det sol over Moskva,
så sneen i gatene bråner
og kirkenes kupler står gyllne
og lyser på himlen som måner!

Tverskaja, min deilige gate,
og jeg, vi er begge blitt øre.
For nu er det våren som kommer
med takskred og helstøvle-føre!

Og derfor så jubler vi begge:
Tverskaja med hele trafikken –
og jeg med en ny liten vise
på platformen her bakpå trikken!

[85] Der kommer en garde soldater
som synger så husene rister.
Å, ingen kan synge som dere,
tavaritsji rødegardister!

De vader i fotside kapper
og tramper, så sneslapsset sprøiter.
Og etter – en tropp pionerer
med fane og trommer og fløiter!

De unge og yngste i byen!
Ja Russland, ditt hjerte kan banke
med rolige slag – ti din ungdom er med dig,
besatt av en eneste tanke.

Der brummer en kirketårnsklokke
etsteds over gatenes glede!
For ennå tror nogen at himlen
er bedre enn livet hernede.

[86] En olding gjør korstegn og stanser
ved lyden av klokken fra oven.

Han er et århundrede gammel
og tror på profeten og loven.

En ung bolsjevik står i gaten.
Han smiler og truer med neven
mot klokkeren oppe i tårnet
som holder det syndige leven!

«Æ-i!» skriker kusken på sleden,
for folk er så inderlig late
og tror vist at fortauet ligger
i midten av kuskenes gate!

Så knaller en pisk over hesten.
Det er en kommando. Den steiler –
og kaster sig ned til å trave.
Jeg kaller den gatenes seiler!

[87] Og kusken begynner å synge
av fryd over brisen og farten.
Og folk nynner med der de møter
den syngende kusken og Svarten!

Det skvetter med snevann og søle,
så kvinnene løfter på kjolen.
Idag er det sol over byen –
og allting er nytt under solen!

Isvostjik

[88] Pisken knaller. Gampen steiler,
kaster sig i trav.
Hei! Her kommer gatens seiler
over hvite hav!
Biter kulden dine negler
dypt i pelsens grav?
Vei i gaten, gamle snegler –
hvor blir dere av?

Denne flukt på lette meier
over is og sne
nedad byens hvite veier,
det er greier, det!
Hvite piker der du neier
som en blomst ved bre,
søk i le før vinden feier
kjolen fra dit kne!

[89] Vekk fra gaten, troll og buser,
tullet inn i ull!
– Over dig står skjeve huser
som om du var full.
Mot de gyllne kupler knuser
solen spyd av gull,
splinter gjennom dagen suser
og slår gyllne hull!

Nok et lite knall til hesten.
Frøs dit blod til is?
Stivnet hjertet under vesten?
Det kan siden gnis.
Hoi! Vår slede flyver næsten
for den muntre bris!
Nitsjevo – gi fan i resten –
det er Moskvavis!

Fanen på Kreml

I.

[90] Så kom den myke skumring
og svøpte Kreml inn,
først varsomt innved muren
og så om tårn og tind.
Lengst blinket en antennestråd,
en gyllen streng i alt det blå.

Ved Lenins mausoleum
stod tause menn i kø ...
Han var den beste fører
og måtte derfor dø.
Men lever ikke Lenins ord
i all vår kamp rundt jord?

Da blusset det i mørket –
et blodrødt flammespill.
Og det var Kreml's fane
i sterk elektrisk ild.
Den vaier over Lenins grav
og sees over alle hav!

II.

[91] Slik var jeg kommet: en pilgrim med hjertet
i skjelvende sang
fjernt fra en stenby i vesten, en gate på dypene der.
Fattig og ung var jeg kommet.
Jeg lignet min ungdom engang
med trær som forsmekter på stengrunn,
min gates fortvilede trær.

Eiet jeg intet? Jeg eiet min drøm og min trossige tro –
drømmen om fanen, som luer om dagen i himmelens sol,
om natten elektrisk belyst og som aldri vil falle til ro,
høit over Krasnaja-Plassen – det evige oprørs symbol!

Ryktet var gått. – På min østkant,
i Whitechapel og Moabit,
nedi de mørkeste kroker, i bakgårder, kjeldere, skur
hadde vi hørt evangeliet: klangen i massenes skritt,
dengang de russiske brødre løp storm
mot den eldgamle mur!

[92] Slik var jeg kommet: med tuseners lengsel
og drøm i mitt sinn –
hit for å dvele ved synet av fanen, som flammer ved natt
høit over Kreml, hvor engang de gull-lagte tsarørner satt,
foldende ut sine vinger til flukt over kuppel og tind!

III.

Og da jeg stod på plassen under muren,
og fanen splittet mørket over mig –
da så jeg inn i nye, lyse tider.
Jeg så min egen og de andres vei!

Jeg skulde gå tilbake til min gate
med bud og hilsen fra Den røde Plass,
at selv om vi er født til liv i mørket,
så la oss heise fanene på trass!

Og vi må aldri la vår tro få farve
av gatedypet som vi lever i.
Et grånet hjerte bringer nederlaget –
ved fanen over Kreml seirer vi!

Rudolf Nilsens *På gjensyn* er lastet ned gratis fra bokselskap.no